

Súd: Okresný súd Nové Mesto nad Váhom
Spisová značka: 4C/239/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203094
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 11. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Hedviga Pikalíková
ECLI: ECLI:SK:OSNM:2016:3513203094.6

Rozhodnutie

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom, sudkyňou JUDr. Hedvigou Pikalíkovou v právnej veci žalobcu CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Mesto, Praha 1, Česká republika, IČO 264 29 705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, proti žalovanému: M. R., nar.XX.XX.XXXX, bytom S. XXX, o zaplatenie 157,- Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

- I. Súd konanie o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zastavuje.
- II. Vo zvyšnej časti súd návrh z a m i e t a.
- III. Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobca podaným návrhom zo dňa 28.03.2013 žiadal súd, aby zaviazal žalovaného zaplatiť mu zmenkovú sumu 157,- Eur so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne zo sumy 187,00 EUR od 31.08.2010 do 20.05.2012, čo predstavuje sumu 294,06 EUR, zo sumy 167,00 EUR od 21.05.2012 do 21.10.2012 čo predstavuje sumu 64,30 EUR a zo sumy 157,00 EUR od 22.10.2012 do zaplatenia a 6% ročný úrok zo zmenkovej sumy 187,00 EUR od 15.11.2010 do 20.05.2012 čo predstavuje sumu 17,05 EUR, zo sumy 167,00 EUR od 21.05.2012 do 21.10.2012, čo predstavuje sumu 4,23 EUR, zo sumy 157,00 EUR od 22.10.2012 do zaplatenia, a ďalej zmenkovú odmenu vo výške 1/3% zmenkovej sumy, teda 0,62 Eur a trovy konania.

2. Uviedol, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 28.04.2009 na zmenkovú sumu 187,- Eur, pričom sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25% denne z tejto sumy od 31.08.2010. Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". Žalovaný mal zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, žalovaný však vyplatil len časť zmenkovej sumy 30,- Eur a žiadne príslušenstvo, preto žalobca žiadal, aby ho súd v zmysle čl. 7 Nariadenia európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 k tejto povinnosti zaviazal rozsudkom.

3. Žalovaný sa k návrhu písomne nevyjadril.

4. Súd rozsudkom zo dňa 17.09.2013 č.k. 4C/239/2013-35 návrh v celom rozsahu zamietol. Na základe odvolania podaného žalobcom odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil tunajšiemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že nebol dodržaný procesný postup vyplývajúci z Nariadenia, ako aj z Občianskeho súdneho poriadku, pretože pri vykonávaní dôkazov súd nepostupoval podľa § 120 O.s.p. Súd nesplnením poučovacej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p. odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Žalobca si tak nemohol uplatniť svoje procesné práva, čo v konečnom dôsledku malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd uložil súdu prvého stupňa v ďalšom konaní vykonať dôkazy k okolnostiam kauzy zmenky, z ktorej navrhovateľ uplatňuje právo, a to najmä dôkaz listinou úverovej zmluvy označenej na zmenke s tým, že dokazovanie bude vykonané spôsobom zaručujúcim účastníkom právo na vyjadrenie k vykonaným dôkazom. Pokiaľ súd vykoná

dôkazy bez návrhu účastníkov, je povinný ich účastníkom zaslať, a tak im umožniť vyjadriť sa k nim alebo oboznámiť dôkazy na pojednávaní, na ktorom budú účastníci mať možnosť sa k dôkazom vyjadriť. V závere odvolací súd zdôraznil, že ak z vykonaného dokazovania vyplynie záver o pôvode zmenky zo spotrebiteľského vzťahu, bude povinnosťou súdu vykonať ďalšie skutkové zistenia ohľadne platnosti zmluvy, na základe ktorej táto zmenka vznikla (kauza zmenka).

5. Súd uznesením zo dňa 07.01.2016 vyzval žalobcu, aby v lehote 20 dní od doručenia tohto uznesenia žalobu, ktorou uplatňuje nárok zo zmenky proti žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, doplnil o rozhodujúce skutočnosti, týkajúce sa vlastného vzťahu so žalovaným, a ak ide o žalobcu, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov, skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu jeho právnych predchodcov so žalovaným. K žalobe mal pripojiť aj ďalšie listiny potrebné na uplatnenie práva zo zmenky. Ak zmenka bola vystavená na zabezpečenie záväzkov z písomnej zmluvy, mal pripojiť k žalobe aj túto zmluvu. Súd tak postupoval podľa 79 ods.3 a 4 OSP v spojení s ustanovením §25g zákona 483/2015 Z.z..

6. Žalobca s uvedeným postupom súdu nesúhlasil, (vyjadril sa len k sp.zn. 249/2013) pričom neuviedol rozhodujúce skutočnosti, týkajúce sa vlastného vzťahu so žalovaným a zmluvu nedoložil. Namietal, že v konaní uplatňuje majetkové práva zo zmenky a nie z pohľadávky, disponuje len indosovanou zmenkou a nemá k dispozícii iné údaje alebo listiny. Súd mal za to, že uvedeným postupom bol žalobca upozornený na to, že sa bude zaoberať otázkou, či ním uplatnený nárok nevyplýva zo spotrebiteľského vzťahu a ak áno, bude ex offo aplikovať ustanovenia právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa.

7. Žalobca zobral návrh čiastočne späť, a to v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne, teda namiesto pôvodne uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne, žiadal priznať zmenkový úrok len vo výške 0,06 % denne.

8. V súlade s článkom 5 ods. 1 Nariadenia nariadil súd pojednávanie, na ktoré predvolal žalovaného a zástupcu žalobcu.

9. Súd konanie vzhľadom na prejav vôle žalobcu podľa § 144 CSP zastavil v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne. Právny zástupca žalobcu sa na pojednávanie nedostavil, ospravedlnil svoju neúčast' hospodárnosťou konania a súhlasil, aby súd otvoril pojednávanie bez jeho účasti. Žalovaný sa pojednávania zúčastnil, na to, že si bral úver od tejto nebankovej spoločnosti v roku 2009 si nepamätal.

10. Súd vykonal dokazovanie oboznámením obsahu spisu a listinných dôkazov, a to zmenky, zmluvy o úvere č. 3760629 a všeobecných obchodných podmienok poskytnutia úveru, ktoré na žiadosť súdu zaslala spoločnosť POHOTOVOST', s.r.o., a zistil tento skutkový stav veci:

11. Dňa 28.04.2009 uzatvorila spoločnosť Pohotovosť s.r.o. so žalovaným na predtlačenom formulári zmluvu o úvere, podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 200,- Eur. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru je obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi, vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.

12. Zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 28.04.2009 na rad Pohotovosť s.r.o., súd zistil, že zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". V pravom hornom rohu zmenky sa nachádza číslo zmluvy. Zároveň súd zistil, že práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou Pohotovosť s.r.o., prevedené rubopisom na žalobcu.

13. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

14. Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

15. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

16. Najdôležitejším kritériom na posúdenie, či v danom prípade ide o spotrebiteľskú zmluvu alebo nie, je kritérium zmluvných strán a ich podnikateľskej činnosti, teda skutočnosť, že zmluvnými stranami sú dodávateľ a osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, pričom spotrebiteľ vstupuje do zmluvného vzťahu s dodávateľom za zmluvných podmienok, ktoré si vopred určil dodávateľ a spotrebiteľ nemá možnosť tieto zmluvné podmienky individuálne ovplyvniť. Zo zmluvy o úvere mal súd za preukázané, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. poskytla žalovanému pri podpise zmluvy úver, ktorý sa žalovaný zaviazal vrátiť podľa dojednaných podmienok. Je nepochybné, že spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a žalovaný nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Ich vzťah je vzťahom dodávateľa a spotrebiteľa podľa § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka a treba naň aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Zmluva o úvere bola žalovanému predložená už vo vopred, dodávateľom pripravenom predtlačenom formulári, teda bez možnosti žalovaného akokoľvek ovplyvniť jej obsah.

17. Zmenka vychádza zo zmluvy o úvere uzavretej medzi spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. ako dodávateľom a žalovaným ako spotrebiteľom, má teda tiež pôvod v spotrebiteľskom vzťahu. Žalovaným bola vystavená ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, pričom bola v súlade s bodom 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru vystavená ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne, čo vyplýva aj z odlišného spôsobu vyplnenia týchto údajov v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky. Medzi spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. a žalovaným teda došlo k dohode o vystavení zmenky, ktorá dala vzniknúť zmenke (zmenková zmluva) a vzhľadom na povahu účastníkov zmluvy - dodávateľ a spotrebiteľ - aj táto zmenková zmluva je zmluvou spotrebiteľskou. Na posúdenie zmluvy o úvere, ale aj zmenkovej zmluvy, je preto nevyhnutné aplikovať ustanovenia § 52 ods. 1, ods. 2 a § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere a vystavenia zmenky.

18. Podľa stanoviska zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.10.2015, "ak žalobca ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý žalobca použil, že pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená".

19. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa priechi dobrým mravom.

20. Po preskúmaní zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel súd k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (dohoda o zrážkach zo mzdy, niekoľkonásobné zmluvné pokuty vrátane tzv. "poplatku z dôvodu neplnenia záväzkov dlžníka", dve blankozmenky) a zároveň je zmluva a všeobecné podmienky koncipovaná výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa.

Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z tohto dôvodu nemohlo spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv.

21. Žalobcovi nie je možné priznať ním uplatnený nárok nielen z dôvodu neplatnosti samotnej zmluvy o úvere, ktorý predložená zmenka zabezpečovala, ale aj preto, že vychádza zo zmenky vystavenej spotrebiteľom bez toho, aby bola pri uzavretí zmenkovej zmluvy vylúčená prevoditeľnosť tejto zmenky indosamentom. Citované ustanovenia Občianskeho zákonníka totiž vylučujú, aby bolo právne postavenie spotrebiteľa oslabované. Jeho práva nesmú byť oslabené nepoužitím právneho predpisu, ktorý je na jeho prospech (§52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ale ani zmluvným vytvorením nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa (§53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Záonné i zmluvné inštitúty, ktoré v iných právnych vzťahoch majú za následok dovolené oslabenie právneho postavenia jednej zmluvnej strany, sú tak v spotrebiteľskej zmluve neprípustné, pokiaľ sú na ťarchu spotrebiteľa. Indosament zmenky je práve takým inštitútom, ktorý má účinky významného oslabenia jednej strany zmenkovej zmluvy - pri vlastnej zmenke v zásade oslabenie postavenia zmenkového dlžníka /§ 17 ZZŠ/.

22. Podľa čl. I § 11 ods. 1 ZZŠ, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

23. Podľa čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ, ak pojal vystaviteľ do zmenky slová "nie na rad" alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie).

24. Podľa čl. I § 17 ZZŠ, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

25. Z citovaných ustanovení čl. I § 11 ZZŠ vyplýva, že zo zákona je každá zmenka prevoditeľná indosamentom, pokiaľ v nej výslovne nie je uvedený text "nie na rad". Prevoditeľnosť zmenky nastáva zo zákona. V zmysle citovaných ustanovení čl. I § 17 ZZŠ má potom indosament zmenky tie účinky, že žalovaný zo zmenky, v tomto prípade spotrebiteľ, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Indosamentom zmenky sa tak spotrebiteľ ako zmenkový dlžník dostáva do situácie, že sa ako slabšia zmluvná strana v spotrebiteľskom vzťahu nemôže dovoliavať zákonnej ochrane svojich práv (napríklad poukazom na neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve, ktoré sa mohli premietnuť do zmenkovej sumy a podobne), ibaže by preukázal, že majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní konal vedome na jeho škodu, čo môže byť veľmi ťažké, prakticky nemožné. Zákon však súčasne umožňuje, aby účastníci v zmenkovej zmluve, prevoditeľnosť zmenky indosamentom vylúčili /§ 11 ods. 2 ZZŠ/, čo by malo za následok, že spotrebiteľ ako zmenkový dlžník bude mať v prípade prevodu zmenky zachované námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom zmenky. Ustanovenie § 11 ods. 2 ZZŠ umožňujúce vylúčiť prevoditeľnosť indosamentom tak predstavuje práve také ustanovenie, ktoré je na prospech spotrebiteľa a v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa preto v prípade zmenky vychádzajúcej zo spotrebiteľského vzťahu a vystavenej spotrebiteľom musí ako spotrebiteľovi prospešnejšie použiť vždy. Porušenie tohto zákonného príkazu zakladá rozpor zmenkovej zmluvy so zákonom a tým jej neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

26. Nevylúčenie prevoditeľnosti zmenky, ktorá sa týka spotrebiteľského vzťahu a z ktorej je zmenkovým dlžníkom spotrebiteľ, indosamentom podľa § 11 ods. 2 ZZŠ je porušením povinnosti použiť v spotrebiteľskom vzťahu vždy takú právnu úpravu, ktorá je na prospech spotrebiteľa /§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka/, čo zakladá neplatnosť zmenkovej zmluvy /kauzy zmenky/ podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom.

27. Tieto právne závery vyplývajú aj z rozsudku Vrchného soudu v Prahe sp. zn. 9Cmo 122/2013 zo dňa 29.04.2013, s ktorými sa stotožňuje a na ne poukazuje aj Krajský súd v Trenčíne vo svojich

rozhodnutiach o odvolaniach navrhovateľa proti rozhodnutiam súdov prvého stupňa vo veciach, v ktorých si uplatňoval obdobný nárok (napr. rozsudok zo dňa 28.10.2015 č.k.5Co/761/2014 -95).

28. Z týchto dôvodov súd návrh vo zvyšnej časti zamietol.

29. Žalovanému, ktorý mal v konaní úspech a patrila by mu náhrada trov konania podľa § 255 ods.1 CSP, súd náhradu nepriznal, nakoľko si tento žiadnu náhradu v konaní neuplatnil a trovy konania nie sú zrejmé ani z obsahu spisu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom písomne v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka, ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.